29 . Isaccea | Judeţ: Tulcea | Punct: Turnul de Colţ şi Aşezare Civilă Est | Anul: 2018

Anul: 2018
Cod RAN: 159696.05
Perioade: Evul Mediu
Epoci: Epoca migraţiilor, Epoca medievală târzie
Tipuri sit: amenajare/construcţie, descoperire funerară
Categorii sit: Apărare (construcţii defensive), Domestic
Autori: Gabriel Vasile
Instituții: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", Bucureşti

Raport

Raport preliminar asupra materialului scheletic medio-bizantin descoperit în 2018 la Isaccea - Noviodunum în punctele Turnul de Colţ şi Aşezare Civilă Est

Material şi metode

Au fost analizate resturile scheletice a trei indivizi descoperiţi la Isaccea-Noviodunum: unul situat extramuros, în sectorul Aşezare Civilă Est şi doi, intramuros, proveniţi din punctul Turnul de Colţ. Cele trei complexe funerare mai conţin şi resturi osteologice ce provin de la alţi indivizi, care au fost deranjate de acestea sau care au fost antrenate postmortem în conţinutul gropilor.

Au fost evaluate starea de reprezentare (nota 24) şi cea de conservare (nota 25) a scheletelor.

Sexul a fost determinat doar în cadrul indivizilor adulţi, pe baza caracteristicilor discriminante întâlnite la nivelul bazinului şi craniului, urmând recomandările din cadrul simpozionului Workshop of European anthropologists (nota 26).

Vârsta la deces în cazul subadulţilor a fost estimată cu ajutorul unor ecuaţii de regresie (nota 27), fundamentate pe lungimile maxime ale diafizelor oaselor lungi. Atunci când au lipsit elementele determinării specifice a vârstei, acest parametru a fost apreciat prin comparaţie dimensională cu alte schelete cu vârste cunoscute.

Statura scheletică a fost calculată cu ajutorul unor ecuaţii de regresie (nota 28), bazate pe dimensiunile maxime ale oaselor lungi.

În cadrul indivizilor adulţi am utilizat mai multe metode de estimare a vârstei la deces. Acestea au la bază valorile medii corespunzătoare morfologiilor consecutive fenomenelor degenerative de la nivelul simfizelor pubiene (nota 29), suprafeţelor auriculare ale oaselor coxale (nota 30), sau aspectului capătului sternal şi tuberculului primei perechi de coaste (nota 31). La acestea se adaugă şi observarea gradului de obliterare a suturilor craniene, în aspect exocranian (nota 32).

De asemenea, câteva lucrări din literatura de specialitate, au fost utilizate în vederea înregistrării unor caractere epigenetice, craniene şi postcraniene (nota 33), precum şi la observarea unei game variate de aspecte patologice, osoase şi dentare (nota 34).

Rezultate

Individ 1: Isaccea-Noviodunum, 2018, Sector Aşezare Civilă Est, □ 5, M01, 08.09.2018. Stare de reprezentare: schelet aproximativ complet.

Stare de conservare: foarte bună (grad 0).

Inventar scheletic: craniu cu lipsuri la nivelul segmentului bazal şi în perimetrul feţei; spărturi postmortem ale omoplaţilor, ulnelor şi coastelor; lipsuri în special în zona scheletului mâinilor şi picioarelor.

Generat la: 06.08.2025 14:47

Determinare sex: masculin (coxale, craniu).

Estimare vârstă la deces: 23,4-32,0 ani, adut tânăr (simfize pubiene, suprafeţe auriculare, prima pereche de coaste, suturi craniene).

Statură scheletică: 165,09 cm, mijlocie (humerus drept).

Caractere epigenetice: foramen supraorbitar stâng, şanţ supraorbitar drept, absenţă foramen zigomatico-facial stâng, foramene parietale, foramene mastoidale, faţete articulare acromiale.

Patologie: cribra cranii (parietal stâng şi occipital), carie dentară (M1 drept, mezial), pierderi dentare antemortem (M1-M2 stângi), abces dentar (M1-M2 drepţi), traumatism (extremitate laterală claviculă stângă), osteoartroză (L5-S1 dreapta).

Pe lângă aceste resturi osteologice, au mai fost identificate fragmente ce provin de la doi indivizi:

–unul reprezentat printr-o jumătate proximală diafizară humerală stângă, care prin comparaţie dimensională aparţine unui copil din clasa infans II;

–un altul, din care se păstrează un fragment din scuama occipitală, care după morfologia suturilor lambdoide (deschise), aparţine unui subiect din categoria de vârstă adult tânăr.

Individ 2: Isaccea-Noviodunum, 2018,

Turnul de Colţ, intramuros, TC1-TC5, □8, M1

Stare de reprezentare: schelet aproximativ complet.

Stare de conservare: foarte bună (grad 1).

Inventar scheletic: craniu cu lipsuri la nivelul sectorului bazal şi oaselor feţei; spărturi recente ale claviculelor, omoplaţilor, radiusurilor, ulnelor şi coastelor; lipsuri la nivelul coloanei vertebrale cervicale, tibiilor, peroneelor şi oaselor de la mâini şi picioare.

Determinare sex: masculin (coxale, craniu).

Estimare vârstă la deces: 31,1-39,4 ani, adult matur (suprafeţe auriculare, prima pereche de coaste, suturi craniene).

Statură scheletică: 171,26 cm, mare (femur drept).

Caractere epigenetice: os wormian apical, osicul lambdoid stâng, două foramene zigomatico- faciale drepte, faţete sacrale accesorii stângi.

Patologie: carii dentare (P1 stâng – rest radicular, M3 drept, distal), pierderi dentare antemortem (P2-M3 stângi, I2, P2-M2 drepţi, P1, M1- M2 bilateral, M3 stâng), osteoartroză (osteofite pe T5-T12 şi L1-L5), hernie discală (noduli Schmorl pe T2, T4, T7-T12), periostită (jumătăţile diafizare inferioare femurale, diafizele tibiale şi peroneale).

Complexul funerar a deranjat alte două morminte:

– unul slab reprezentat, foarte bine conservat (grad 0) care prezintă fragmente din scuame, şase fragmente costale şi unul din diafiza tibială dreaptă. Prin comparaţie dimensională, individul aparţine clasei de vârstă copil, probabil la graniţa dintre infans I şi infans II (cca. 7 ani). Pe plafonul orbitelor, au fost identificate manifestări bilaterale bine exprimate, ale cribrei orbitalia.

- un alt individ, parţial reprezentat, cu craniu din care s-au păstrat fragmente din scuame şi mandibula şi schelet postcranian cu lipsuri şi distrugeri variabile în toate sectoarele. Vârsta la deces a fost estimată la 66,79 luni (copil, infans I), pe baza diafizei humerale stângi. Pe plafonul orbitei drepte, au fost observate uşoare expresii ale cribrei orbitalia.

Resturi osteologice de la alţi doi indivizi, au fost antrenate în conţinutul mormântului, astfel:

-un peroneu stâng, fără extremitatea distală, ce aparţine unui adult;

-treimea proximală diafizară femurală stângă, atribuită, prin comparaţie dimensională, unui copil

(infant, 0-3 ani).

Individ 3: Isaccea-Noviodunum, 2018,

Turnul de Colţ, intramuros, TC1-TC5, 8, M2

Stare de reprezentare: schelet aproximativ complet.

Stare de conservare: mediocră (grad 2).

Inventar scheletic: craniu cu uşoare distrugeri şi cu lipsuri la nivelul feţei; postcranian se remarcă lipsa sectorului lombar şi a câtorva perechi de coaste, precum şi spărturi recente ale claviculelor, omoplaţilor, humerusului, ulnei şi femurului stâng. Lipseşte o parte însemnată a oaselor de la mâini şi picioare.

Determinare sex: feminin (coxale, craniu).

Estimare vârstă la deces: 50,2-54,5 ani, adult bătrân (suprafeţe auriculare, prima pereche de coaste, suturi craniene).

Statură scheletică: 152,14 cm, submijlocie (tibie dreptă).

Caractere epigenetice: şanţuri frontale (pe dreapta), absenţă foramen zigomatico-facial drept, canale hipoglosale divizate, exostoze la fosele trohanterice, sulcus preauricular drept, faţetă sacrală accesorie dreaptă.

Patologie: pseudopalagiocefalie, pierderi dentare antemortem (P1, M1-M3 bilateral), osteoartroză (suprafeţe poroase şi neregulate extremităţi claviculare, alterări bilaterale tuberozităţi radiale şi trohantere mari femurale, osteofite şi porozităţi pe două corpuri cervicale), periostită (jumătăţi diafizare inferioare tibiale şi peroneale).

Printre resturile acestuia au mai fost identificate fragmente osteologice ce provin de la alţi cinci indivizi, după cum urmează:

– în profilul de nord, posibil dintr-o groapă, au fost recuperate o diafiză tibială stângă, cu lipsuri în extremitatea distală şi o diafiză peroneală, de pe aceeaşi parte. Pe baza acesteia din urmă, vârsta la deces a fost estimată la 66,6 luni (copil, infans I);

– cinci vertebre cervicale ce provin de la un individ adult;

– o vertebră toracală de la un subadult;

– o diafiză humerală dreaptă ce aparţine unui copil din categoria infant, cu o vârstă la deces estimată la 6,83 luni;

– o diafiză ulnară dreaptă, fără extremitatea distală, care prin comparaţie dimensională aparţine unui copil din clasa infant (0-3 ani).

Note

- 24 Buikstra, Ubelaker 1994: 7.
25 Brickley, McKinley 2004: 15-17.
26 Ferembach, Schwidetsky, Stloukal 1980: 517-527.
27 Facchini, Veschi 2004: 93.
28 Pearson 1899 apud Rösing 1988: 597.
29 Brooks, Suchey 1990.
30 Lovejoy et alii 1985.
31 DiGangi et alii 2009.
32 Meindl, Lovejoy 1985: 63; Buikstra, Ubelaker 1994: 32-36.
33 Mann, Hunt, Lozanoff 2016.
34 Ortner 2003.

Informații suplimentare online

Raportul 6136 din cronica.cimec.ro
Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro